ΔΗΜΟΤΙΚΑ Συλλογικός προγραμματισμός ΦΑΣΗ 1, 2 / 2024-2025

Άξονας 1	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 1 Διδασκαλία, μάθηση, αξιολόγηση	Ανάδειξη του κεντρικού ρόλου των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διδασκαλία και τη μάθηση. Κριτική ανάλυση των νέων αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών και των γενικότερων στοχεύσεών τους, της σημασίας του όγκου και του βαθμού δυσκολίας της ύλης στην εκπαιδευτική διαδικασία, της επιρροής που έχουν στη διδασκαλία και τη μάθηση, αλλά και στη σχολική αποτυχία ιδιαίτερα σε μαθητές/τριες όπου οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και το μορφωτικό κεφάλαιο των οικογενειών τους εμποδίζουν την πρόσβαση στη γνώση. Κριτική προσέγγιση του περιεχομένου των νέων αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, των αξιών που προβάλλουν αλλά και των διδακτικών στόχων που θέτουν. Αναστοχασμός για τα βασικά στοιχεία που πρέπει να χαρακτηρίζουν τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών του Δημοτικού Σχολείου ώστε να συμβάλλουν θετικά στην ολόπλευρη μόρφωση και τη διαμόρφωση της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών.	Ανταλλαγή εμπειριών, μελέτη ερευνών, συζήτηση και αναστοχασμός σχετικά με την επίδραση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών στην εκπαιδευτική διαδικασία, στη διδασκαλία και τη μάθηση. Συγκέντρωση υλικού και μελετών για τα αναλυτικά προγράμματα, τη θεωρία, τη θεματολογία και τη διδακτική τους. Συμμετοχή σε σχετικές ημερίδες και συνέδρια. Διερεύνηση προτάσεων και λύσεων.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

2 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανισότητες, σχολική αποτυχία. Ατομική ευθύνη ή κοινωνική ζήτημα; Εκπαιδευτικές και κοινωνικές παράμετροι του έργου των εκπαιδευτικών».

Εισηγήθηκαν: 1. **Ασκούνη Νέλλη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ. 2. **Κυρίδης Αργύρης**, Καθηγητής ΤΕΑΠΕ του Α.Π.Θ. 3. **Παυλίδης Περικλής**, Καθηγητής και Πρόεδρος ΠΤΔΕ του Α.Π.Θ.

Φεβρουάριος 2025: Παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων και επιστημονικών συμπερασμάτων για το ζήτημα**.**

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

6 Μαΐου 2025: Συνεδριακή Ημερίδα με θέμα: «Αναλυτικά Προγράμματα - Στοχεύσεις - Προσεγγίσεις - Κριτική». Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος. Εισηγήθηκαν: 1. **Γρόλλιος Γιώργος,** Ομ. Καθηγητής ΠΤΔΕ/ΑΠΘ. 2. **Ζάχος Δημήτρης,** Αν. Καθηγητής ΠΤΔΕ/ΑΠΘ. 3. **Λιακοπούλου Μαρία,** Αν. Καθηγήτρια στο ΠΤΔΕ / Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. 4. **Μάγος Κώστας,** Καθηγητής ΠΤΠΕ/Π.Θ.

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας – Επιλογή άρθρων).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Έρευνα και αποτίμηση για τα αποτελέσματα των ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Περαιτέρω διερεύνηση της επίδρασης των αποτελεσμάτων των ΠΣ και των διδακτικών τους στόχων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Προώθηση του αιτήματος για αναδιαμόρφωση και πραγματική μείωση της ύλης. Περαιτέρω καταγραφή των απόψεων και της κριτικής των εκπαιδευτικών για τους διδακτικούς στόχους που τίθενται ανά μάθημα και τάξη και την αποτύπωση αυτών των στόχων στα σχολικά εγχειρίδια. Διάχυση της κριτικής και των αιτημάτων προς την κοινωνία και την εκπαιδευτική κοινότητα. Επικαιροποίηση των δεδομένων της δράσης με βάση τα στοιχεία της νέας σχολικής χρονιάς (τελική έγκριση των ΠΣ που αναμένεται, έκδοση νέων σχολικών εγχειριδίων με βάση τα ΠΣ κλπ). Αξιοποίηση των ερευνητικών δεδομένων και αποδοχή από την πολιτεία των σχετικών αιτημάτων και προτάσεων.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Η συζήτηση και ο αναστοχασμός των εκπαιδευτικών της πράξης για τα νέα ΠΣ ιδιαίτερα μετά την τελική έγκρισή τους καθώς και για τα νέα σχολικά εγχειρίδια. Οι επιμορφωτικές διαδικασίες που θα διοργανωθούν για τα νέα ΠΣ και τα νέα σχολικά εγχειρίδια δεν μπορεί να έχουν τη μορφή των ατελείωτων μονολόγων που θα αντιμετωπίζουν ως παθητικό ακροατή το εκπαιδευτικό σώμα, αλλά να δίνουν τη δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης άποψης, διατύπωσης κριτικής και προτάσεων σε κάθε συνάδελφο.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που	Η διάχυση των εισηγήσεων του Συνεδρίου και της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός παρόμοιων θεωρητικών επεξεργασιών στο συγκεκριμένο ζήτημα.

αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η ανάδειξη προτάσεων σχετικών με τα αναλυτικά προγράμματα οι οποίες θα επιδρούν θετικά στη μείωση των σχολικών ανισοτήτων, στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης. Η αναζήτηση και τεκμηρίωση των διδακτικών στόχων που πρέπει να έχουν επιτευχθεί ανά τάξη και μάθημα, σε συνδυασμό με τις απαραίτητες υποστηρικτικές δομές, την πρόσληψη προσωπικού και τη ριζική ανανέωση των διδακτικών μεθόδων ώστε να καταγράφονται έγκαιρα και να αντιμετωπίζονται οι μαθησιακές δυσκολίες σε κάθε τμήμα, σε κάθε τάξη, σε κάθε σχολείο. Η αναζήτηση και διερεύνηση των αναγκαίων προϋποθέσεων που πρέπει να περιέχει ένα Πρόγραμμα Σπουδών ενταγμένο στο πλαίσιο ενός ευρύτερου εκπαιδευτικού σχεδιασμού ενός συνεργατικού, βιωματικού και δημιουργικού σχολείου, χώρου μάθησης, χαράς και ζωής.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις της ημερίδας και της εκδήλωσης, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό των ταινιών που παρήχθη, αποτελεί σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://youtube.com/live/NqHyMMXn6rg?feature=share **Video 2:** https://youtu.be/WtHyvflP2b4 **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/02-DOE-2_2-1.pdf **Πρακτικά 2:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/08-DOE-HMERIDA-BOLOS-6-5.pdf **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικά video:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου του Υπουργείου Παιδείας με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το γεγονός ότι οι απόψεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου δεν συζητούνται με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Η πλήρης απουσία αποτίμησης των αποτελεσμάτων των προηγούμενων ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ. γ) Η πλήρης απουσία ερευνητικής τεκμηρίωσης της αναγκαιότητας για τη σύνταξη νέων ΠΣ, δηλαδή των σημερινών μορφωτικών αναγκών του μαθητικού πληθυσμού συστηματική έρευνα των σύγχρονων αναγκών των μαθητών, της κοινωνικής πραγματικότητας και των νέων επιστημονικών δεδομένων, ώστε με βάση τέτοια ερευνητικά στοιχεία να διαμορφωθούν οι διδακτικοί στόχοι. δ) Η τάση απαξίωσης, μη αναγνώρισης της Παιδαγωγικής ως επιστήμης και παρουσίασής της ως μιας «διακλαδικής επιστήμης», δηλαδή ως αθροίσματος κλάδων άλλων επιστημών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συμβολή των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους, τις ερωτήσεις και τις τοποθετήσεις τους, τη μεταφορά των εμπειριών τους από τη διδακτική πράξη. β) Η συστηματική και επιστημονική ανάδειξη από τις εισηγήσεις της εκδήλωσης και της ημερίδας μιας επεξεργασμένης και σε βάθος ανάλυσης των ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ του 2003, των νέων ΠΣ, της σύγκρισης των διδακτικών στόχων και της διδακτικής τους μεθοδολογίας, αλλά και η ταξινόμηση των διδακτικών στόχων των νέων αναλυτικών προγραμμάτων. γ) Η μαζική συμμετοχή των εκπαιδευτικών στις δράσεις.
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1 Ελάχιστα** | **2 Μερικώς** | **3 Σε μεγάλο βαθμό** | **4 Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η εμπεριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το περιεχόμενο των νέων ΠΣ. β) Η ανάδειξη της διαδικασίας σύνταξης των νέων ΠΣ και της απουσίας εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού αλλά και έμπειρων εκπαιδευτικών από τις ομάδες σύνταξής τους. γ) Η ανάδειξη των διαφοροποιήσεων των ΠΣ τόσο σε σχέση με τους διδακτικούς στόχους όσο σε σχέση με τη μεθοδολογία σε σύγκριση με τα ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ. δ) Η ανάδειξη του κεντρικού ρόλου των ΠΣ για κάθε εκπαιδευτικό σύστημα και της σύνδεσής τους με την εκπαιδευτική καθημερινότητα. ε) Η τεκμηρίωση ότι τα ΠΣ δε θεμελιώνονται κυρίως σε στόχους που απαιτούν υψηλού επιπέδου

	διαδικασίες σκέψης, αλλά σε επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα τα οποία σε πολύ μεγάλο βαθμό αντιστοιχούν σε κατώτερου επιπέδου διαδικασίες σκέψης, δηλαδή εξασκούν τους μαθητές και τις μαθήτριες να δρουν κυρίως μηχανικά, όπως προβλέπει, η αντίληψη της κοινωνικής αποτελεσματικότητας για το σχεδιασμό του προγράμματος. Περιθωριοποιούνται οι όποιες αναφορές των προηγούμενων ΑΠΣ-ΔΕΠΠΣ σε διαθεματικότητα-διεπιστημονικότητα και εγκαταλείπονται οι όποιες προτάσεις εναλλακτικής αξιολόγησης των μαθητών.
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.

Άξονας 2	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 2 Σχολική διαρροή, φοίτηση	Η ανάδειξη παραμέτρων (παιδαγωγικών, εκπαιδευτικών, οικονομικών, κοινωνικών, ασφάλειας υποδομών), που επηρεάζουν αρνητικά την εκπαιδευτική πορεία των μαθητών/τριων και τη σχέση τους με τη γνώση και το εκπαιδευτικό πλαίσιο (συνθήκες φοίτησης, παιδαγωγική σχέση, σχέσεις παιδιών). Ανάδειξη των συνεπειών της αύξησης του αριθμού των παιδιών στην τάξη και πώς επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία. Ανάδειξη της αναγκαιότητας για μείωση του αριθμού των παιδιών στην τάξη. Ανάδειξη της αναγκαιότητας στήριξης του δημόσιου σχολείου, επέκτασης των υποστηρικτικών θεσμών και άρση όλων των αρνητικών παραμέτρων που υπονομεύουν την εκπαιδευτική πορεία των μαθητών/τριών	Διερευνούμε του όρους και τις προϋποθέσεις φοίτησης (πλήθος, χώροι, υποδομές, υποστηρικτικοί θεσμοί, ύλη, προσβασιμότητα ΑμεΑ) όλων των παιδιών, με την κοινωνικοοικονομική ποικιλομορφία που χαρακτηρίζει το μαθητικό πληθυσμό (ευάλωτες οικονομικές και κοινωνικές ομάδες, ρομά, πρόσφυγες-μετανάστες), σε συνδυασμό με τις συνέπειες που έχουν οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Αναζητούμε, διερευνούμε, διεκδικούμε το δημόσιο σχολείο που θα μπορεί να υποστηρίξει όλα τα παιδιά που έρχονται από κάθε πολιτισμικό και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον και οδηγεί σε αντιμετώπιση των ανισοτήτων.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

2 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανισότητες, σχολική αποτυχία. Ατομική ευθύνη ή κοινωνική ζήτημα; Εκπαιδευτικές και κοινωνικές παράμετροι του έργου των εκπαιδευτικών».

Εισηγήθηκαν: 1. **Ασκούνη Νέλλη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ. 2. **Κυρίδης Αργύρης**, Καθηγητής ΤΕΑΠΕ του Α.Π.Θ. 3. **Παυλίδης Περικλής**, Καθηγητής και Πρόεδρος ΠΤΔΕ του Α.Π.Θ.

Φεβρουάριος 2025: Παρουσίαση ερευνητικών δεδομένων και επιστημονικών συμπερασμάτων για το ζήτημα.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας – Επιλογή άρθρων).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Οι κοινωνικές ανισότητες αναπαράγουν και παράγουν νέες εκπαιδευτικές ανισότητες, εντείνοντάς τες. Μια σειρά επιπλέον κοινωνικοπολιτικών διαστάσεων καθορίζουν την σχολική επιτυχία/αποτυχία και διαρροή: οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες ζωής των παιδιών, οι σχολικές υποδομές-χρηματοδότηση, οι δυνατότητες παιδαγωγικής ελευθερίας, οι υποστηρικτικοί θεσμοί σε συνδυασμό με τον αριθμό των μαθητών στην τάξη, τον όγκο και τον βαθμό δυσκολίας της ύλης, το ανταγωνιστικό και εξεταστικό πλαίσιο λειτουργίας αποτελούν διαχρονικούς παράγοντες που πρέπει να επιλυθούν με κατεύθυνση την άμβλυνση των κοινωνικών, οικονομικών και εκπαιδευτικών ανισοτήτων. Η μελέτη των παραγόντων χρειάζεται να διευρυνθεί και να μελετηθεί περαιτέρω, καθώς οι πολιτικές που υλοποιούνται συρρικνώνουν το δημόσιο σχολείο και απαξιώνουν τον ρόλο του. Οι συνεχείς συγχωνεύσεις, η κατάργηση πλήθους παράλληλων στηρίξεων και τμημάτων ΖΕΠ, η υποστελέχωση Τ.Ε., η υποβάθμιση των αναγκών των παιδιών και ιδιαίτερα των προσφύγων/μεταναστών, περιορίζουν την ισότιμη πρόσβαση όλων των παιδιών εγχαράσσουν χαμηλές προσδοκίες για το μέλλον τους, απαξιώνουν την έννοια της γνώσης. Η απουσία στήριξης του εκπαιδευτικού έργου, εντείνει ακόμη περισσότερο τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές ανισότητες.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	α) Η διάχυση των πορισμάτων και των εισηγήσεων της εκδήλωσης είναι σημαντική και συμβάλλει στην διερεύνηση και επίλυση των προβλημάτων. β) Η επιτυχής αντιμετώπιση του φαινομένου της σχολικής «αποτυχίας»-διαρροής συνδέεται σε μεγάλο βαθμό: i) με τη μείωση της ύλης, ii) μείωση του

	αριθμού των παιδιών στην τάξη, iii) την πλήρη στελέχωση των Τμημάτων Ένταξης και Τάξεων Υποδοχής για όλους τους μαθητές από οργανικά τοποθετημένους εκπαιδευτικούς, iv) την κάλυψη όλων των αναγκαίων υποδομών από την Πολιτεία και v) την ενίσχυση των οικογενειών των μαθητών/τριών μας τόσο στην κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση, όσο και στην ύπαρξη δημόσιων υποστηρικτικών θεσμών στο πλαίσιο της κοινότητας. γ) Περαιτέρω μελέτη του φαινομένου της σχολικής «αποτυχίας» και διαρροής και αντιμετώπιση των κοινωνικών αιτίων του φαινομένου.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video:** https://youtube.com/live/NqHyMMXn6rg?feature=share **Πρακτικά:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/02-DOE-2_2-1.pdf **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικά video:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις.
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα** | **2** **Μερικώς** | **3** **Σε μεγάλο βαθμό** | **4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών. β) Η ανάδειξη της σπουδαιότητας των κοινωνικών-οικονομικών παραμέτρων που επηρεάζουν τη σχολική αποτυχία και διαρροή και τη μετέπειτα πορεία των μαθητών/τριών, στον αντίποδα μιας αντίληψης ανταγωνισμού, αριστείας και «ατομικής ευθύνης- ικανότητας». γ) Η αποτύπωση προτάσεων για τη μείωση της σχολικής αποτυχίας/διαρροής και της μείωσης των εκπαιδευτικών ανισοτήτων. δ) Η ισχυρή διαπίστωση πως η άμβλυνση της ανισότητας συνδέεται ισχυρά με την έννοια της κοινωνικής δικαιοσύνης. Μια δημοκρατική Πολιτεία κρίνεται από τον τρόπο που αντιμετωπίζει τους πιο αδύναμους και ευάλωτους. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση που διευκολύνει τη συζήτηση και τον αναστοχασμό στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.

Άξονας 3	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 3 Σχέση μεταξύ μαθητών/τριών	Να αναδειχθεί η δυνατότητα λειτουργίας της σχολικής τάξης ως κοινότητας μάθησης, σε ένα συνεργατικό πλαίσιο δημοκρατίας και ισοτιμίας. Να γίνει κατανοητό ότι η συνεργατική οργάνωση της τάξης απαιτεί χρόνο. Να διερευνηθούν οι δυνατότητες που παρέχει το συμβούλιο της τάξης ως ένα δυναμικό εργαλείο ανάπτυξης των διαπροσωπικών σχέσεων των μαθητών, κατασκευής, οργάνωσης και συγκρότησης των σκέψεων και των ιδεών τους, και συνειδητοποίησης της αναγκαιότητας για συλλογική έκφραση και δράση.	Η σχολική τάξη ως λειτουργική ομάδα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης. Τα δίκτυα επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης στο εσωτερικό της σχολικής τάξης αντανακλούν ένα ευρύ πλέγμα διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών-μαθητών/τριών, αλλά και μαθητών/τριών μεταξύ τους. Η κοινωνική συμπεριφορά των μαθητών/τριών επηρεάζεται από τον βαθμό αναγνώρισης και αποδοχής που απολαμβάνουν στα πλαίσια της ομάδας και καθορίζεται από την ετοιμότητα τους να αλληλεπιδρούν θετικά με τους συνομηλίκους τους, να αναπτύσσουν ισχυρές διαπροσωπικές σχέσεις, να συνδιαμορφώνουν και να προσαρμόζονται στους κανόνες και τις πολιτισμικές νόρμες της ομάδας. Η δημοκρατική-συλλογική συγκρότηση των σχέσεων στο εσωτερικό της παιδαγωγικής σχέσης, σε αντίθεση με την ανταγωνιστική, επιδρά αποφασιστικά στο παιδαγωγικό κλίμα και ευνοεί στη μύηση των μαθητών στο συνεργατικό μοντέλο μάθησης και στις διαδραστικές πρακτικές με τους συνομήλικούς τους.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

26 Ιανουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Εκπαιδευτική κοινότητα. Επικοινωνία και συνεργασία ή πλατφόρμες και ποινικοποίηση;»*** με εισηγητές τους Γιώργο Μόσχο νομικό, πρώην Συνήγορο του Παιδιού, Λεωνίδα Ναθαναηλίδη μέλος του Δ.Σ. της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας και Γιώργο Νικολαΐδη ψυχίατρο, Διευθυντή Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»*** με εισηγητή τον **Philippe Meurieu,** Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμιογράφο και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Διαμόρφωση ερευνητικού ερωτηματολογίου για την αποτύπωση των εκπαιδευτικών υποδομών και των αναγκών των Σχολείων.

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Από την «τραπεζική αντίληψη» για τη γνώση, ως αλλοτριωμένης και αλλοτριωτικής αφήγησης, στη γνώση ως διαδικασία έρευνας και ανακάλυψης, συνειδητοποίησης της μεταμορφωτικής -απελευθερωτικής της δύναμης και κριτικής θεώρησης της πραγματικότητας. Πώς οι συνεργατικές παιδαγωγικές (διαδικασίες, μέθοδοι, όροι και στοχοθεσία), ως διαρκής αλληλεπιδραστική διαδικασία οδηγούν και συμβάλουν, όπως θα έλεγε ο Paulo Freire, «στην άρση της αντίφασης δασκάλου-μαθητή, με τη συμφιλίωση των δύο πόλων της αντίφασης, έτσι που και οι δύο να είναι ταυτόχρονα και δάσκαλοι και μαθητές»; Πώς ισορροπούν ανάμεσα στην ατομική διάσταση της μάθησης (δεν μαθαίνουμε όλοι ομοιόμορφα, η μάθηση απαιτεί ατομικό μόχθο και χρόνο) και τη μάθηση στα πλαίσια ομαδικής συνεργασίας στο εσωτερικό της θεσμισμένης παιδαγωγικής σχέσης; Πώς μαθαίνει κανείς μαζί με τους άλλους, από τους άλλους και για τους άλλους; Περαιτέρω επεξεργασία και μελέτη της καταγραφής-αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τη σχέση της έκτασης της διδασκόμενης ύλης και της δυνατότητας εφαρμογής συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας-μάθησης.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με

	θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.			
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Αναδείχτηκε ότι η ποιότητα της παιδαγωγικής σχέσης, η διδασκαλία και η σχέση των μαθητών με τη γνώση μπορούν να βελτιωθούν με την άρση των παραγόντων που εμποδίζουν την εφαρμογή ομαδοσυνεργατικών μορφών μάθησης όπως: α) Η μεγάλη έκταση και ο υψηλός βαθμός δυσκολίας της διδακτέας ύλης, β) Ο αυξημένος αριθμός των μαθητών/τριών στην τάξη (σε 25 ανά τμήμα). γ) Ο περιορισμένος χρόνος διδασκαλίας, αναλογικά με την έκταση και την δυσκολία της ύλης, για την εμβάθυνση στα γνωστικά αντικείμενα. δ) Οι ανεπαρκείς υλικοτεχνικές υποδομές (μικρές αίθουσες κ.λπ.), ο ανεπαρκής εξοπλισμός, η έλλειψη υποστηρικτικών θεσμών.			
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.			
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://www.youtube.com/watch?v=Sd9HfSFwejw **Video 2:** https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share **(gr)** https://youtube.com/live/_Fnq-HPEQAE?feature=share **(fr)** **Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης.** **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/01-DOE-26_1-1.pdf **Πρακτικά 2:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη μαζική συμμετοχή τους στις δράσεις και η ενδυνάμωση της πεποίθησης ότι η σχολική τάξη			

	μπορεί να λειτουργήσει ως κοινότητα μάθησης, σε ένα συνεργατικό πλαίσιο δημοκρατίας και ισοτιμίας. β) Η ανάδειξη της αναγκαιότητας της δημοκρατικής-συλλογικής συγκρότησης στο εσωτερικό της παιδαγωγικής σχέσης και της επίδρασής της στη διαμόρφωση του κατάλληλου παιδαγωγικού κλίματος και των προϋποθέσεων μύησης των μαθητών στο συνεργατικό μοντέλο μάθησης. γ) Η διαπίστωση των δυνατότητων και των πιθανών κίνδυνων που προκύπτουν από την είσοδο της τεχνητής νοημοσύνης, στην εκπαιδευτική διαδικασία. δ) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν την εφαρμογή συνεργατικών πρακτικών διδασκαλίας. ε) Ο εξοπλισμός των εκπαιδευτικών με τα αναγκαία εργαλεία θεωρητικής θεμελίωσης των συνεργατικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης. στ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.

Άξονας 4	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 4 Σχέση μεταξύ μαθητών-εκπαιδευτικών	Διερεύνηση και καταγραφή των σχολικών βιβλιοθηκών και της λειτουργίας τους. Η ανάδειξη του κοινωνικού ρόλου της σχολικής βιβλιοθήκης στο σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα, καθώς και της συμβολής της στην εκπαιδευτική διαδικασία, την παιδαγωγική λειτουργία, τη συνεργατική κουλτούρα και την άρση των ανισοτήτων. Συζήτηση και προβολή προτάσεων και διεκδικήσεων των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού κινήματος. Επικέντρωση στην αναγκαιότητα ενεργών σχολικών βιβλιοθηκών, καθώς και των απαραίτητων μέτρων που πρέπει να πάρει η Πολιτεία, με αύξηση της χρηματοδότησης της εκπαίδευσης.	Ερευνούμε, καταγράφουμε και αναλύουμε τη σημασία ύπαρξης και λειτουργίας της σχολικής βιβλιοθήκης. Τη συμβολή της στη μαθησιακή διαδικασία, στην διερευνητική προσέγγιση, στη διδασκαλία, στην φιλαναγνωσία, στη διεύρυνση της πολιτισμικής ταυτότητας των μαθητών, στη βελτίωση της συνεργατικής σχέσης μαθητών και εκπαιδευτικών.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»*** με εισηγητή τον **Philippe Meurieu,** Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμιογράφο και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

4 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: «**Το σχολείο ως μορφωτικό/πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας. Σχολικές βιβλιοθήκες, Λογοτεχνία, φιλαναγνωσία. Ερευνητικά δεδομένα και προσεγγίσεις**». Εισηγήθηκαν : 1. **Βασίλης Αλεξίου**, Καθηγητής ΠΤΔΕ/ΑΠΘ. 2. **Μαρία Σφυρόερα**, Αν. Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ/ΕΚΠΑ. 3. **Χρύσα Κουράκη**, Διδάσκουσα (ΕΔΙΠ) στο ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω επεξεργασία και ποιοτική μελέτη της αποτύπωσης των απόψεων των εκπαιδευτικών για τις συνεργατικές παιδαγωγικές πρακτικές και το ρόλο των σχολικών βιβλιοθηκών. Πώς οι συνεργατικές παιδαγωγικές ενισχύουν ουσιαστικά τις διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο. Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με μέλη της επιστημονικής κοινότητας που μελετούν τη φιλαναγνωσία, τη λογοτεχνία, την Τέχνη και τη σχέση τους με την παιδαγωγική. Παρουσίαση και συλλογή παιδαγωγικών δραστηριοτήτων με επίκεντρο τη σχολική βιβλιοθήκη ως μορφωτικό/πολιτιστικό κέντρο της κοινότητας.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Οι επιμορφωτικές διαδικασίες δεν μπορεί να έχουν τη μορφή των ατελείωτων μονολόγων που θα αντιμετωπίζουν ως παθητικό ακροατή το εκπαιδευτικό σώμα, αλλά να δίνουν τη δυνατότητα της ελεύθερης έκφρασης άποψης, διατύπωσης κριτικής και προτάσεων σε κάθε συνάδελφο. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός των πρακτικών και των προτάσεων που διατυπώθηκαν για το συγκεκριμένο ζήτημα. Η ανάδειξη προτάσεων σχετικών με τη σχολική βιβλιοθήκη οι οποίες επιδρούν θετικά στη μείωση των σχολικών ανισοτήτων, στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και στην ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας.

	Η αναζήτηση και διερεύνηση των αναγκαίων προϋποθέσεων που πρέπει να περιέχει ένα Πρόγραμμα Σπουδών ενταγμένο στο πλαίσιο ενός ευρύτερου εκπαιδευτικού σχεδιασμού ενός συνεργατικού, βιωματικού και δημιουργικού σχολείου, χώρου μάθησης, χαράς και ζωής. Δημιουργία βιβλιοθηκών σε κάθε σχολείο, με πλήρη υποστήριξη σε βιβλία και υλικοτεχνικές υποδομές και γενναία χρηματοδότηση, έτσι ώστε: α) το δίκτυο βιβλιοθηκών από μια λίστα καταγραφής χώρων και τίτλων να αποτελέσει οργανικό κομμάτι για όλη την σχολική κοινότητα, με διάρκεια, συνέχεια και συνέπεια, β) η βιβλιοθήκη από έρημος και αόρατος χώρος που λειτουργεί στο περιθώριο της πιεστικής ύλης και των εκπαιδευτικών καταναγκασμών, να μεταβληθεί σε τόπο που προάγει τη φαντασία, τη δημιουργικότητα, την απόλαυση της γνώσης και το ενδιαφέρον για τη γνώση, σε τόπο που συμβάλλει στη στήριξη των ενδιαφερόντων των μαθητών και των εκπαιδευτικών, στη διεύρυνση των γνωστικών πεδίων, στην ανάδειξη μορφωτικού κινήτρου, στην καλλιέργεια της τέχνης και της φιλαναγνωσίας, στη συνεργατική παιδαγωγική αντίληψη και επιδρά θετικά και δημιουργικά στο πλέγμα των σχέσεων τόσο μέσα στο σχολείο, όσο και στην ευρύτερη κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της οικογένειας, συμβάλλοντας στην άρση των κοινωνικών ανισοτήτων.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share **(gr)** https://youtube.com/live/_Fnq-HPEQAE?feature=share **(fr)** **Video 2:** https://youtube.com/live/RnD4WW4jBhk?feature=share **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf **Πρακτικά 2:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/07-DOE-4_5.pdf **Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης.** **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση. δ) Η τάση απαξίωσης, μη αναγνώρισης της Παιδαγωγικής ως επιστήμης και παρουσίασής της ως μιας «διακλαδικής επιστήμης», δηλαδή ως αθροίσματος κλάδων άλλων επιστημών
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η διαρκής συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών.

	β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η συνεργασία με διεθνή συνδικάτα και η ανταλλαγή εμπειριών και αιτημάτων. δ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. ε) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. στ) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των υλικών και κοινωνικών παραγόντων που επηρεάζουν τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών –μαθητών/τριών γ) Ο γνωστικός εξοπλισμός των εκπαιδευτικών με τα αναγκαία εργαλεία θεωρητικής θεμελίωσης των συνεργατικών παιδαγωγικών μορφών διδασκαλίας και μάθησης. δ) Η εμπεριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα ύπαρξης και λειτουργίας σχολικών βιβλιοθηκών ως παιδαγωγικό εργαλείο στην εκπαιδευτική διαδικασία. ε) Η ανάδειξη προτάσεων και παιδαγωγικών δράσεων. στ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 5	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 5 Σχέσεις σχολείου και οικογένειας	Να αναδειχθεί η σημασία της κοινής δράσης σε όλα τα επίπεδα μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων με στόχο την προάσπιση και διεύρυνση της δημόσιας και δωρεάν εκπαίδευσης, ώστε τα δικαιώματα και οι ανάγκες των μαθητών να ικανοποιούνται χωρίς να γίνονται αντικείμενο κερδοσκοπίας, καθώς επίσης και την ανάπτυξη και προαγωγή της Παιδείας με απώτερο στόχο τη διαπαιδαγώγηση των μαθητών και τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Να αναδειχθεί η αναγκαιότητα της συνεργασίας των γονέων με τους εκπαιδευτικούς για την ολοκλήρωση του παιδαγωγικού και διδακτικού έργου, με την ενίσχυση στην απρόσκοπτη και αδέσμευτη άσκηση της εργασίας τους σε ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, όπου το σχολείο γίνεται δέκτης των πολλαπλών κοινωνικών, οικονομικών και άλλων προβλημάτων που οξύνονται στο ευρύτερο κοινωνικό πεδίο.	Διερεύνηση των πεδίων κοινής δράσης στο σύνολο των πτυχών λειτουργίας των σχολείων, σε ζητήματα όπως η πλήρης κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των σύγχρονων αναγκών της δημόσιας εκπαίδευσης (μόνιμο εκπαιδευτικό και άλλο αναγκαίο προσωπικό, υλικοτεχνική υποδομή, δωρεάν παροχή βιβλίων και συγγραμμάτων, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των γονέων για τη λειτουργία του σχολείου). Βελτίωση των όρων φοίτησης και διαβίωσης των παιδιών σε διδακτήρια σύγχρονα, άνετα και υγιεινά, ιδιοκτησίας του κράτους, με όλη τη σύγχρονη υποδομή (αυλές, εργαστήρια, γυμναστήρια, βιβλιοθήκες, υποδομές σίτισης, ξεκούρασης, παιδικές χαρές κ.ά.) σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε ηλικίας. Μελέτη της θετικής εμπειρίας από κοινές δράσεις. Περιγραφή θεσμικών και νομοθετικών παρεμβάσεων που διασφαλίζουν τους εκπαιδευτικούς κατά την άσκηση του έργου τους.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

26 Ιανουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Εκπαιδευτική κοινότητα. Επικοινωνία και συνεργασία ή πλατφόρμες και ποινικοποίηση;»*** με εισηγητές τους Γιώργο Μόσχο νομικό, πρώην Συνήγορο του Παιδιού, Λεωνίδα Ναθαναηλίδη μέλος του Δ.Σ. της Ανώτατης Συνομοσπονδίας Γονέων Μαθητών Ελλάδας και Γιώργο Νικολαΐδη ψυχίατρο, Διευθυντή Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού.

15 Φεβρουαρίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Ποια παιδαγωγική για την εκπαίδευση των μαθητών - μαθητριών μας στη δημοκρατία, την εποχή της τεχνητής νοημοσύνης;»*** με εισηγητή τον **Philippe Meurieu,** Καθηγητή των Επιστημών της Αγωγής στο Universite Lumiere - Lyon 2, ερευνητή στη φιλοσοφία της παιδαγωγικής και της εκπαίδευσης, δοκιμιογράφο και συγγραφέας. Την εκδήλωση συντόνισε ο εκπαιδευτικός μέλος της Παιδαγωγικής Ομάδας «Σκασιαρχείο», Χάρης Παπαδόπουλος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Ερευνητική καταγραφή για τα ζητήματα υποδομών, ασφάλειας, χρηματοδότησης. Περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας με μέλη της επιστημονικής κοινότητας που μελετούν τις διαστάσεις των σχέσεων σχολείου/ εκπαιδευτικών και γονέων από οπτικές γωνίες διαφορετικών επιστημών: Παιδαγωγική, Κοινωνιολογία, Ψυχολογία
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης με άδεια για όλους τους εκπαιδευτικούς, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είναι καθημερινοί σύμμαχοι και συνοδοιπόροι σε μια κοινή προσπάθεια, αντιμετωπίζουν πολλά προβλήματα έχοντας μια κοινή ιδιότητα, αυτή του εργαζόμενου. Η σχολική κοινότητα, μπορεί να διαμορφώνει κοινούς σκοπούς σε επιστημονική βάση, για το σχολείο και τη λειτουργία του. Η εκπαίδευση δεν μπορεί να λειτουργεί με όρους κόστους-οφέλους, αλλά ως συλλογικό κοινωνικό αγαθό, με προτεραιότητα τις ανάγκες του παιδιού, της κοινότητας και της κοινωνίας συνολικά.

	Μέσα από τη συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων μπορεί να διαμορφωθεί ένα πλαίσιο ουσιαστικής συμμετοχής που θα επιδιώκει τη συνολική αναβάθμιση του εκπαιδευτικού έργου και της σχολικής ζωής. Οι κοινές δράσεις μπορούν να επικεντρωθούν στα παρακάτω ζητήματα: πλήρης κάλυψη από τον κρατικό προϋπολογισμό των σύγχρονων αναγκών της δημόσιας εκπαίδευσης (μόνιμο εκπαιδευτικό και άλλο αναγκαίο προσωπικό, υλικοτεχνική υποδομή, δωρεάν παροχή βιβλίων και συγγραμμάτων, χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση των γονέων για τη λειτουργία του σχολείου). Βελτίωση των όρων φοίτησης και διαβίωσης των παιδιών σε διδακτήρια σύγχρονα, άνετα και υγιεινά, ιδιοκτησίας του κράτους, με όλη τη σύγχρονη υποδομή (αυλές, εργαστήρια, γυμναστήρια, βιβλιοθήκες, υποδομές σίτισης, ξεκούρασης, παιδικές χαρές κ.ά.) Καταγραφή των αναγκαίων κτιριακών και υλικοτεχνικών υποδομών, των ελλείψεων και των προβλημάτων ασφάλειας, μπορεί να αποτελέσει τη βάση κοινών αιτημάτων και δράσεων.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://www.youtube.com/watch?v=Sd9HfSFwejw **Video 2:** https://youtube.com/live/i5bwTPkMsRs?feature=share **(gr)** https://youtube.com/live/_Fnq-HPEQAE?feature=share **(fr)** **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/01-DOE-26_1-1.pdf **Πρακτικά 2:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/03-DOE-15_2-1.pdf **Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης.** **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με πολιτική επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	1 Ελάχιστα	2 Μερικώς	3 Σε μεγάλο βαθμό	4 Πλήρως
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με την ανταπόκρισή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των παραγόντων που επηρεάζουν τις σχέσεις εκπαιδευτικών – γονέων: τα οικονομικά, κοινωνικά, εργασιακά προβλήματα που βιώνουμε εκατέρωθεν, τα ανεπίλυτα εκ μέρους της πολιτείας εκπαιδευτικά προβλήματα, η έλλειψη ελεύθερου χρόνου, η ανυπαρξία συνολικού σχεδιασμού για την κάλυψη των αναγκών των Σχολείων. τα οποία δυσχεραίνουν την επικοινωνία. γ) Η εστίαση στην ανάγκη ενίσχυσης της δημόσιας δωρεάν εκπαίδευσης, σε αντίθεση με τη διαρκή ιδιωτικοποίηση λειτουργιών της, της επίλυσης των αυξημένων προβλημάτων και των ελλείψεων των σχολείων εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησής τους. δ) Η κοινή διαπίστωση για διαμόρφωση κοινών αιτημάτων, στόχων και δράσεων για την ενίσχυση του δημόσιου δωρεάν σχολείου. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 6	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 6 Ηγεσία, οργάνωση και διοίκηση της σχολικής μονάδας	Το Δημόσιο Σχολείο και οι εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές. Με το σκεπτικό ότι η κεντρική εκπαιδευτική πολιτική επηρεάζει βαθύτατα κάθε πλευρά της εκπαιδευτικής πραγματικότητας (χαρακτήρα/λειτουργία σχολείου, σχέσεις εκπαιδευτικών, σχολική κοινότητα, εκπαιδευτική διαδικασία): Να αναδειχθούν οι διαστάσεις των πολιτικών του Υπουργείου και πώς επηρεάζουν τη δομή του σχολείου και τις πολυσύνθετες σχέσεις μεταξύ των μαθητών, εκπαιδευτικών, γονέων και διευθυντή/ντριας του σχολικού οργανισμού. Να σκιαγραφηθούν όψεις και πλευρές διαμόρφωσης της ταυτότητας των εκπαιδευτικών και των παιδιών-μελλοντικών πολιτών μέσα από το κανονιστικό πλαίσιο εφαρμογής των νόμων/εγκυκλίων, των αξιολογικών διαδικασιών, κλπ.	Ανιχνεύουμε/αναλύουμε την εκπαιδευτική νομοθεσία. Προτάσσουμε τη δημοκρατική λειτουργία του σχολείου, την πρόσβαση όλων των παιδιών μας στο κοινωνικό αγαθό της γνώσης, τη συνεργατική δημοκρατική αντίληψη, του συλλογικού παιδαγωγικού πλαισίου και ολόπλευρης γνώσης για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες, την παιδαγωγική μας υπόσταση και τη χειραφετημένη εργασία. Αναδεικνύουμε τον ρόλο του Συλλόγου Διδασκόντων στην εκπαιδευτική και διοικητική λειτουργία των σχολείων, τις αντιδραστικές αλλαγές – μέσω της αφαίρεσης αρμοδιοτήτων – πού έχουν συμβεί τα τελευταία χρόνια καθώς και την ιστορική πορεία του. Διερευνούμε εκπαιδευτικά περιεχόμενα και πρακτικές που να ενθαρρύνουν/ενισχύουν παιδαγωγικές σχέσεις ισοτιμίας, ελευθερίας και αλληλεγγύης. Αντιπαραβάλλουμε τις δημοκρατικές εργασιακές σχέσεις απέναντι στην εσωτερίκευση του ανταγωνισμού και της αποδοχή ιεραρχικών δομών.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

2 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Ανισότητες, σχολική αποτυχία. Ατομική ευθύνη ή κοινωνική ζήτημα; Εκπαιδευτικές και κοινωνικές παράμετροι του έργου των εκπαιδευτικών».

Εισηγήθηκαν: 1. **Ασκούνη Νέλλη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ του ΕΚΠΑ. 2. **Κυρίδης Αργύρης**, Καθηγητής ΤΕΑΠΕ του Α.Π.Θ. 3. **Παυλίδης Περικλής**, Καθηγητής και Πρόεδρος ΠΤΔΕ του Α.Π.Θ.

23 Φεβρουαρίου 2025: Διαδικτυακή εκδήλωση με θέμα: «Διοίκηση, Σχολείο, Σύλλογοι Διδασκόντων. Γραφειοκρατικοποίηση ή δημοκρατική και συλλογική συγκρότηση; Ιστορικές, εκπαιδευτικές και πολιτικές διαστάσεις».

Εισηγήθηκαν: **1. Χρήστος Τζήκας,** αφυπηρετήσας Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ**. 2 Γιάννης Μπέτσας,** Αν. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

Απρίλιος – Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση (πρακτικά ημερίδας).

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω διερεύνηση/ανάλυση και ανάδειξη των επιπτώσεων των εφαρμοζόμενων πολιτικών του Υπουργείου στο χαρακτήρα του δημόσιου σχολείου και τις σχέσεις των εμπλεκόμενων και πώς διαμορφώνεται ο ρόλος των εκπαιδευτικών και η ταυτότητα του παιδιού/ μελλοντικού πολίτη. Απαραίτητο να συνεχιστεί η δράση και να αναδειχθεί η σημασία της δημοκρατικής διοίκησης, οργάνωσης και λειτουργίας του Συλλόγου Διδασκόντων και των συλλογικών αποφάσεων, ο σεβασμός του έργου και του σημαντικού ρόλου των εκπαιδευτικών και να ενισχυθεί η αίσθηση της ισοτιμίας και της αλληλεγγύης, χαρακτηριστικά που αποδυναμώνουν ανταγωνιστικές διαδικασίες και πρακτικές επιβολής και διευρύνουν τη δημοκρατική παιδαγωγική λειτουργία, ώστε να καλύπτονται όλες οι μαθησιακές και παιδαγωγικές ανάγκες των μαθητών/μαθητριών, ανεξάρτητα από κοινωνική θέση, φύλο, εθνικότητα και θρησκευτική πεποίθηση.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο

	χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η διάχυση των εισηγήσεων της εκδήλωσης και ο πολλαπλασιασμός παρόμοιων πρακτικών επεξεργασιών στο συγκεκριμένο ζήτημα. Να αναδειχθούν τα εξής σημεία με έμφαση: α) Να επανεξεταστεί και να περιοριστεί το υπάρχον πολυεπίπεδο και μονοπρόσωπο σύστημα ελέγχου, καθώς η τυποποίηση και οι συνεχείς παρεμβάσεις στο εκπαιδευτικό έργο, περιορίζουν τις παιδαγωγικές παραμέτρους του σχολείου και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. β) Να τεθεί φραγμός στον πολλαπλασιασμό των γραφειοκρατικών μηχανισμών και του ελέγχου, που οδηγούν σε ανταγωνισμό και κατάταξη, διασπώντας τις ουσιαστικές σχέσεις εντός της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Να ενισχυθούν οι ουσιαστικές, δημοκρατικές και συλλογικές διαδικασίες ως απάντηση στις τάσεις αποεπαγγελματοποίησης και γραφειοκρατικοποίησης της εκπαίδευσης. δ) Η ενίσχυση του ρόλου του Συλλόγου Διδασκόντων και η θεσμοθέτησή του, ως αποφασιστικού παράγοντα για τη διεύρυνση της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://youtube.com/live/OMfFnZox_Ro?feature=share **Video 2:** https://youtube.com/live/NqHyMMXn6rg?feature=share **(τρίτη εισήγηση)** **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/02-DOE-2_2-1.pdf **Πρακτικά 2:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/04-DOE-23_2-1.pdf **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών.

	γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των συνεπειών των νομοθετικών παρεμβάσεων στην εκπαίδευση και της ανυπαρξίας διαλόγου εκπαιδευτικών-υπουργείου παιδείας. γ) Η ανάδειξη της σημασίας της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και στο μελλοντικό δημοκρατικό πολίτη. δ) Η αναγκαιότητα ενίσχυσης του δημόσιου σχολείου και της μόρφωσης ως ενιαίο, καθολικό κοινωνικό αγαθό μέσω και της συνεργατικής δημοκρατικής πρακτικής. ε) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση, τον αναστοχασμό και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 7	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 7 Σχολείο και κοινότητα	Κατάδειξη των προβλημάτων από την εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας και των συνεπειών της κατάργησης των Σχολικών Επιτροπών, στην πλειοψηφία των Δήμων. Ανάδειξη της μεθοδευμένης προσπάθειας, μέσω της οικονομικής ασφυξίας, να κατηγοριοποιηθούν τα σχολεία και να οδηγηθούν στην αναζήτηση πόρων. Καταγραφή πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης για τα λειτουργικά και άλλα έξοδα των σχολείων, από τους Δήμους, ανάδειξη προβλημάτων και λύσεων. Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή λειτουργία των σχολείων είναι: Αύξηση του προϋπολογισμού για την παιδεία και του ποσού για τις λειτουργικές δαπάνες των σχολείων, χωρίς άμεση ή έμμεση ιδιωτική διαμεσολάβηση. Άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Δωρεάν κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία (ενέργεια, θέρμανση, επικοινωνία, ύδρευση, καθαριότητα). Κατάργηση του ΦΠΑ για τις σχολικές μονάδες. Ανάδειξη της αναγκαιότητας, στο πλαίσιο ενός γνήσιου δημόσιου δωρεάν σχολείου, να μην υφίσταται καμιά οικονομική επιβάρυνση των γονιών για τη λειτουργία των σχολείων.	Παρουσίαση βασικών αρχών λειτουργίας της χρηματοδότησης των Σχολικών Μονάδων από τους Δήμους. Καταγραφή και δημοσιοποίηση των πρακτικών που ακολουθούνται από τους Δήμους για τη χρηματοδότηση των Σχολικών Μονάδων. Συζήτηση για τις αιτίες και τις συνέπειες αυτών των πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης. Παρουσίαση ενός πλαισίου αρχών διαχείρισης που ανταποκρίνεται στις παιδαγωγικές και μορφωτικές ανάγκες της σύγχρονης εκπαιδευτικής διαδικασίας και των σχολικών υποδομών.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Εξέταση αρχείων και διατριβών από το Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. (https://www.didaktorika.gr/eadd/)

Φεβρουάριος – Απρίλιος 2025: Διαμόρφωση ερευνητικού ερωτηματολογίου για την αποτύπωση των εκπαιδευτικών υποδομών και των αναγκών των Σχολείων.

30 Μαρτίου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Σχολικές Επιτροπές. Η υποχρηματοδότηση ως εργαλείο εμπορευματοποίησης της παιδείας».*** *Εισηγήθηκαν οι:* **1. Χρήστος Βρεττάκος,** Δήμαρχος Δραπετσώνας-Κερατσινίου, **2. Κώστας Πελετίδης,** Δήμαρχος Πατρέων**, 3. Ηλίας Σταμέλος,** Δήμαρχος Καισαριανής**.**

18 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα για τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών, με καθολική πρόσβαση και πλήρη χρηματοδότηση».***

Εισηγήθηκαν οι: **1. Μπαγάκης Γιώργος,** Ομ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου**, 2. Γούλας Βαγγέλης,** Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Μάιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών των ημερίδων.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της χρηματοδότησης των σχολείων και της λειτουργίας των Σχολικών Επιτροπών. Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων Διάχυση των πορισμάτων των ερευνών προς όλους τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. Διαμόρφωση πλαισίου αιτημάτων προς την Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘΑ.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που	Η άμεση προτεραιότητα της Πολιτείας είναι να αποδεχθεί και να επιλύσει τις ανάγκες που διατυπώνονται από την εκπαιδευτική κοινότητα, τους γονεϊκούς φορείς και τους Δήμους. Σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να αξιοποιηθούν τα πορίσματα των ερευνών μας.

αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η συνεργασία των εκπαιδευτικών της πράξης, των συλλόγων διδασκόντων με τους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης και τους συλλόγους γονέων, πρέπει να πραγματοποιείται σε σταθερή και συστηματική βάση στην κατεύθυνση επίλυσης των κοινών προβλημάτων και υπεράσπισης του δημόσιου σχολείου, αναδεικνύοντας ότι είναι απόλυτη ανάγκη: Η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης των σχολικών μονάδων και η αποφυγή των ιδιωτικών διαμεσολαβήσεων. Η άμεση και διαφανής κατανομή και απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα. Η σταθερή ενημέρωση των σχολείων για την κατανομή της χρηματοδότησης και τον απολογισμό κάθε έτους. Η κρατική χορήγηση όλων των παγίων δαπανών σε όλα τα σχολεία. Η καθιέρωση ενός δημοκρατικού πλαισίου που θα στηρίζεται στη διαφάνεια, στην ενημέρωση και στον αποφασιστικό ρόλο του Συλλόγου Διδασκόντων, με διατήρηση των Σχολικών Επιτροπών – ΔΕΠ, καθώς η κατάργησή τους αποτελεί ένα ακόμη βήμα προς την εμπορευματοποίηση της εκπαίδευσης.			
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των εκδηλώσεων και οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.			
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Video 1:** https://youtube.com/live/gwKVyWxftjE?feature=share **Video 2:** https://youtube.com/live/4h0FqRnogMw?feature=share **Ερωτηματολόγια ερευνητικής καταγραφής σχολικών υποδομών και χρηματοδότησης.** **Πρακτικά 1:** http://doe.gr/wp-content/uploads/2025/05/DOE-30_3.pdf **Πρακτικά 2:** https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-18-μαΐου-2025/ **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/			
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.			
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**

Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με την ανταπόκρισή τους στις δράσεις. β) Η ανάδειξη των αιτιών και συνεπειών της υποχρηματοδότησης των Σχολείων και της ανυπαρξίας συνολικού σχεδιασμού για την κάλυψη των αναγκών των Σχολείων. γ) Διερεύνηση και ανάδειξη των αυξημένων προβλημάτων και των ελλείψεων των σχολείων εξαιτίας της χρόνιας υποχρηματοδότησής τους, που οδηγεί σε ιδιωτικοποίηση λειτουργιών τους. δ) Καταγραφή των πρακτικών διαχείρισης της χρηματοδότησης των σχολείων από τους Δήμους, τόσο κατά την προηγούμενη περίοδο, όσο και μετά την εφαρμογή του νόμου κατάργησης των Σχολικών Επιτροπών. ε) Ανάδειξη της ανάγκης για σταθερή ενημέρωση, διαφανή κατανομή και άμεση απόδοση της χρηματοδότησης σε κάθε σχολική μονάδα, με δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο. στ) Ανάδειξη της αναγκαιότητας για κρατική χορήγηση των παγίων δαπανών όλων των σχολικών μονάδων. ζ) Η καταγραφή των παραπάνω σε ηλεκτρονική έκδοση, που διευκολύνει τη διάχυση και τη συζήτηση στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Ανάπτυξη πλούσιου προβληματισμού και διαλόγου σε όλη την εκπαιδευτική κοινότητα.
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.

Άξονας 8	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 8 Συμμετοχή των εκπαιδευτικών σε επιμορφωτικές δράσεις	Ανάδειξη των προβλημάτων που δημιουργούνται από μια εργαλειακή αντίληψη της επιμόρφωσης που επιβάλλει περιεχόμενα έξω και πάνω από το εκπαιδευτικό σώμα, αγνοεί τις ανάγκες των εκπαιδευτικών και συσχετίζεται μόνο με την διεκπεραίωση κυρίαρχων επιλογών και των εφαρμοζόμενων πολιτικών. Ανάσχεση της εμπορευματοποίησης στον τομέα της επιμόρφωσης, προτάσσοντας θεσμούς δημόσιους, δωρεάν, δημοκρατικής λειτουργίας και πανεπιστημιακής τεκμηρίωσης. Συζήτηση για τον σκοπό της επιμορφωτικής διαδικασίας που θα επικεντρώνει στη συλλογική ανατροφοδότηση, στην άρση της επαγγελματικής εξουθένωσης, στις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών. Ανάδειξη του ρόλου και της σημασίας των Παιδαγωγικών Τμημάτων και της ανάγκης επαναλειτουργίας των Διδασκαλείων.	Διερεύνηση επιστημονικών και ερευνητικών δεδομένων, ανταλλαγή εμπειριών, μελέτη διεθνών ερευνών, συζήτηση και αναστοχασμός σχετικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, επικεντρώνοντας: Στον δημόσιο χαρακτήρα της μέσω των δημόσιων πανεπιστημίου και των Παιδαγωγικών Τμημάτων, στην καθολική της απεύθυνση, στη δωρεάν συμμετοχή, στην περιοδική απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, στο περιεχόμενό της με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευτικών που καθορίζονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, στη διάρκειά της και στη σκοποθεσία της.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (έως 800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:

Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.

Φεβρουάριος – Μάιος 2025: Συγκριτική εξέταση αναφορών για την επιμόρφωση από επίσημες διεθνείς πηγές και πλατφόρμες (https://www.ei-ie.org/file/813)

11-12 Μαΐου 2025: πραγματοποίηση διεθνούς διημερίδας και στρογγυλής τράπεζας με συνδικάτα της Νότιας Ευρώπης: **«Επιμόρφωση. Συλλογική εκπαιδευτική αναπλαισίωση ή κλειστή, ατομική, εργαλειακή διαδικασία; Διεθνής εμπειρία και συνδικάτα.».** Συμμετείχαν εκπρόσωποι εκπαιδευτικών συνδικάτων από την Εκπαιδευτική Διεθνή και από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία και την Κύπρο. *https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107*

Μάιος - Ιούνιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω ανάδειξη των ζητημάτων που άπτονται της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και του δωρεάν, δημόσιου χαρακτήρα της, με απεύθυνση προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς. Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων που έχουν συλλεχθεί. Διάχυση των πορισμάτων των ερευνών προς όλους τους κοινωνικούς και εκπαιδευτικούς φορείς. Διαμόρφωση πλαισίου αιτημάτων προς την Πολιτεία και το ΥΠΑΙΘΑ. Διαμόρφωση κοινών δράσεων με διεθνή εκπαιδευτικά συνδικάτα.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών. Ανάδειξη των εννοιολογικών διαφορών για το περιεχόμενο της επιμόρφωσης, ανάμεσα στο ΥΠΑΙΘΑ και το εκπαιδευτικό σώμα. Το ΥΠΑΙΘΑ προτείνει ως επιμόρφωση την εκμάθηση – «συμμόρφωση» στις εφαρμοζόμενες εκπαιδευτικές πολιτικές, σε αντίθεση με την εκπαιδευτική κοινότητα που προτείνει εμβάθυνση στα πραγματικά εκπαιδευτικά προβλήματα και προτάσσει την ανάγκη επιμόρφωσης σε νέα εκπαιδευτικά πεδία. Από την αρχειακή έρευνα που διεξήχθη προκύπτει ως δεδομένο ότι αντίστοιχη κατάσταση επικρατεί στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών. Άρα θα πρέπει να διερευνηθεί περαιτέρω η αναγκαιότητα: το περιεχόμενο των επιμορφωτικών

	διαδικασιών να σχεδιάζεται και να καθορίζεται σε διάλογο με τους/τις εκπαιδευτικούς και τα συλλογικά τους όργανα
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών δεν μπορεί να είναι μια αποσπασματική ή εργαλειακή διαδικασία. Οφείλει να αποτελεί αναφαίρετο μορφωτικό και εργασιακό δικαίωμα, συνδεδεμένο αφενός με την αναβάθμιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας και αφετέρου με τη στήριξη των ίδιων των εκπαιδευτικών ως ενεργών υποκειμένων με φωνή, ρόλο και λόγο στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι εκπαιδευτικοί δεν είναι παθητικοί δέκτες, αλλά πρέπει να είναι συμμέτοχοι και συνδιαμορφωτές των περιεχομένων, των διαδικασιών και των όρων της επιμόρφωσης. Η επιμόρφωση πρέπει να συνοδεύεται με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα, να είναι δημόσια και απολύτως δωρεάν, να απευθύνεται επαναλαμβανόμενα προς όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς, να είναι τουλάχιστον ετήσια, με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων, να είναι πλήρως αποσυσχετισμένη από κάθε λογική αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και των σχολείων. Αντίθετα, το Υπουργείο επιμένει σε συγκεκριμένο μοντέλο «κλειστής, κάθετης, εργαλειακής επιμόρφωσης», χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις πραγματικές ανάγκες που διατυπώνονται από τους/τις εκπαιδευτικούς. Η επιμορφωτική διαδικασία εμπορευματοποιείται, μετατρέπεται σε ανταλλακτικό ατομικό προσόν, σε ανταγωνιστικό μέγεθος, σε «εκμάθηση εργαλειακών δεξιοτήτων». Μια τέτοια προσέγγιση ενισχύει φαινόμενα επαγγελματικής αποξένωσης, διαφοροποίησης, κατηγοριοποίησης και εξουθένωσης των εκπαιδευτικών, εξυπηρετώντας μηχανισμούς εμπορευματοποίησης της εκπαίδευσης. Η περαιτέρω ανάπτυξη της συνεργασίας των εκπαιδευτικών συνδικάτων θα συμβάλλει στην επεξεργασία κοινών αιτημάτων για τα ζητήματα της επιμόρφωσης. Να στηριχθεί και να χρηματοδοτηθεί η πρόσβαση των εκπαιδευτικών (και των μαθητών) στον πολιτισμό, τις τέχνες, τις βιβλιοθήκες και τα βιβλία.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των ομιλητών, η ανταλλαγή απόψεων, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/΄παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Πρόγραμμα:** https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107 **Έκδοση Πρακτικών:** https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-δευτέρα-11-12-μαΐου-2025/ **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών, με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας, το οποίο επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Το γεγονός ότι οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η διαρκής συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών.

	γ) Η συνεργασία με διεθνή συνδικάτα και η ανταλλαγή εμπειριών και αιτημάτων. δ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. ε) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. στ) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.			
Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η διαρκής ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών με τη μαζική συμμετοχή τους στις δράσεις. β) Διασαφηνίστηκε η διαφορά της εννοιολογικής και αξιακής προσέγγισης που υπάρχει ανάμεσα στο υπουργείο και το εκπαιδευτικό σώμα, για τα ζητήματα της επιμόρφωσης, ως προς το περιεχόμενο, ως προς τον χρόνο, τους φορείς υλοποίησης, τη διάρκεια και τους όρους συμμετοχής των εκπαιδευτικών. Αναδείχθηκαν κοινωνικές, οικονομικές, εκπαιδευτικές και αξιακές παράμετροι που σχετίζονται με την επιμόρφωση. γ) Αναδείχθηκε η ανάγκη οι εκπαιδευτικοί να είναι ενεργοί συνδιαμορφωτές των θεματικών, των διαδικασιών και του περιεχομένου μιας ουσιαστικής επιμορφωτικής διαδικασίας και όχι άβουλοι δέκτες άνωθεν επιλογών. δ) Αναδείχθηκε η ανάγκη για ουσιαστική επιμόρφωση, αλλά και οι προϋποθέσεις αυτής, όπως η συνεργασία με τα Παιδαγωγικά Τμήματα, ο καθορισμός των θεματικών πεδίων των επιμορφώσεων με βάση τις διατυπωμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών και η απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα για τους εκπαιδευτικούς που επιμορφώνονται. ε) Τέθηκαν οι βάσεις για συγκριτική διερεύνηση των επιμορφωτικών θεσμών, αναγκών και αιτημάτων, σε διεθνές επίπεδο.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			

Άξονας 9	Στόχοι	Σχέδια Δράσης (Τίτλος)
Άξονας 9 Συμμετοχή σε εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα	Ανάδειξη των διοικητικών, οργανωτικών και γραφειοκρατικών δυσκολιών, οι οποίες λειτουργούν ανασταλτικά για τη συμμετοχή των σχολείων σε όλες τις μορφές εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ανάδειξη των πλαισίων και του περιεχομένου των προγραμμάτων που συνδέονται με την έννοια της αγωγής, με τις παιδαγωγικές πρακτικές και τις κοινωνικές, συναισθηματικές, φυσικές και μορφωτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και των εκπαιδευτικών. Συζήτηση για την τεράστια πίεση που ασκεί ο όγκος και το περιεχόμενο της ύλης, η άνωθεν επιβολή ανταγωνιστικότητας, οι εξετάσεις ελληνικής PISA, που καθιστούν ιδιαίτερα δύσκολη την ανάπτυξη ουσιαστικών προγραμμάτων. Αποκατάσταση της μόνιμης και σταθερής εργασίας και του κλίματος εμπιστοσύνης στο σχολείο, τερματισμός της επιχείρησης κατηγοριοποίησης και εμπορευματοποίησής του. Πλήρης κρατική χρηματοδότηση και κάλυψη των εκπαιδευτικών και μορφωτικών αναγκών, των πολιτιστικών, αθλητικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών δραστηριοτήτων των σχολείων, δωρεάν κάλυψη των επισκέψεων και προγραμμάτων που αποφασίζουν οι Σύλλογοι Διδασκόντων, με οργάνωση, περιοδικότητα και προγραμματισμό για όλα τα δημόσια σχολεία, χωρίς αποκλεισμούς.	Καταγραφή, συζήτηση, κριτική αποτίμηση των προγραμμάτων που πραγματοποιούνται πανελλαδικά. Διερεύνηση αναγκών που επικεντρώνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών. Τεκμηρίωση των αναγκών και των αιτημάτων της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Β. Υλοποίηση της Δράσης (έως 800 λέξεις)

Πραγματοποιήθηκαν χρονολογικά οι ακόλουθες ενέργειες, εκδηλώσεις, δραστηριότητες:
Ιανουάριος 2025: Διαμόρφωση εμπεριστατωμένης επιστολής προς την Πανεπιστημιακή κοινότητα (ελληνική και διεθνή), καθώς και προς τους φορείς των Δήμων και των Γονέων, με τεκμηριωμένη παρουσίαση τόσο των γενικών εκπαιδευτικών ζητημάτων, όσο και του προς εξέταση ζητήματος.
Φεβρουάριος – Μάιος 2025: Συγκριτική εξέταση αναφορών για την επιμόρφωση από επίσημες διεθνείς πηγές και πλατφόρμες (https://www.ei-ie.org/file/813)
11-12 Μαΐου 2025: πραγματοποίηση διεθνούς διημερίδας και στρογγυλής τράπεζας με συνδικάτα της Νότιας Ευρώπης: **«Επιμόρφωση. Συλλογική εκπαιδευτική αναπλαισίωση ή κλειστή, ατομική, εργαλειακή διαδικασία; Διεθνής εμπειρία και συνδικάτα.».** Συμμετείχαν εκπρόσωποι εκπαιδευτικών συνδικάτων από την Εκπαιδευτική Διεθνή και από την Ελλάδα, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, τη Γαλλία και την Κύπρο. *https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107*
18 Μαΐου 2025: Συμμετοχή σε διαδικτυακή ημερίδα με θέμα: ***«Εκπαιδευτικά σχολικά προγράμματα για τις μορφωτικές ανάγκες των μαθητών, με καθολική πρόσβαση και πλήρη χρηματοδότηση».***
Εισηγήθηκαν οι: **1. Μπαγάκης Γιώργος,** Ομ. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου**, 2. Γούλας Βαγγέλης,** Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
Μάιος - Ιούνιος 2025: Ηλεκτρονική έκδοση των πρακτικών.

Γ. Αποτίμηση της Δράσης (σε κάθε πεδίο έως 250 λέξεις)

Προτάσεις για συνέχιση της Δράσης/ για νέες Δράσεις το επόμενο έτος	Περαιτέρω διερεύνηση του πλήθους και του είδους των προγραμμάτων που διατίθενται στη χώρα μας. Μελέτη των κεντρικών και ειδικών στοχεύσεων που έχουν. Περαιτέρω ανάδειξη της οικονομικής διάστασης των προγραμμάτων και ως προς τη δωρεάν και καθολική απεύθυνσή τους στα σχολεία και ως προς την άρση κάθε κερδοσκοπικής χρήσης τους από ιδιωτικά συμφέροντα. Οι αποφάσεις για την επιλογή πραγματοποίηση προγραμμάτων να είναι προϊόν συλλογικών αποφάσεων και σε γνώση του Συλλόγου διδασκόντων και του/της εκπαιδευτικού κάθε τάξης, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ισορροπία ανάμεσα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες και τη διδασκαλία των μαθημάτων. Πραγματοποίηση έρευνας σε σχέση με τον εργασιακό φόρτο, το επιπλέον διοικητικό έργο και γραφειοκρατία που επιβαρύνει τις σχολικές μονάδες. Οφέλη που αποκομίζονται αντίστοιχα σε ένα περιβάλλον δημοκρατικής-συλλογικής λειτουργίας του σχολείου, αναγνώρισης από την Πολιτεία της σημασίας του εκπαιδευτικού έργου και άρσης όλων των γραφειοκρατικών, τυποποιημένων και διαχωριστικών μηχανισμών επιβολής συγκεκριμένων κρατουσών απόψεων.
Προτάσεις για αναγκαίες επιμορφώσεις στο πλαίσιο της Δράσης	Το υλικό που έχει παραχθεί να κοινοποιηθεί σε όλα τα σχολεία, τους Συλλόγους Γονέων όλης της χώρας και στα μέσα ενημέρωσης. Προγράμματα επιμόρφωσης για όλους τους εκπαιδευτικούς, με άδεια, με θεματολογίες εστιασμένες σε πραγματικές ανάγκες, που διατυπώνονται και επιλέγονται από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, με δωρεάν δημόσιο

	χαρακτήρα και με ευθύνη των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Κάθε επιμορφωτική δράση είναι απαραίτητο να εντάσσεται στο πλαίσιο της ανανεωμένης μετεκπαίδευσης δηλαδή μιας επιμορφωτικής διαδικασίας μεγάλης διάρκειας, με απαλλαγή από τα διδακτικά καθήκοντα και με αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση του περιεχομένου της τόσο των Παιδαγωγικών Τμημάτων όσο και των ίδιων των εκπαιδευτικών.
Προτάσεις για αξιοποίηση των πρακτικών που αναπτυχθήκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Αποκατάσταση της μόνιμης και σταθερής εργασίας και του κλίματος εμπιστοσύνης στο σχολείο, τερματισμός της επιχείρησης κατηγοριοποίησης και εμπορευματοποίησής του. Πλήρης κρατική χρηματοδότηση και κάλυψη των εκπαιδευτικών και μορφωτικών αναγκών, των πολιτιστικών, αθλητικών, περιβαλλοντικών, κοινωνικών δραστηριοτήτων των σχολείων, δωρεάν κάλυψη των επισκέψεων και προγραμμάτων που αποφασίζουν οι Σύλλογοι Διδασκόντων, με οργάνωση, περιοδικότητα και προγραμματισμό για όλα τα δημόσια σχολεία, χωρίς αποκλεισμούς.
Επιμορφώσεις που τυχόν υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο της Δράσης	Οι εισηγήσεις των ομιλητών, η ανταλλαγή απόψεων και σε διεθνές επίπεδο, οι συζητήσεις που ακολούθησαν, καθώς και τα συμπεράσματα που αποτυπώθηκαν είχαν σημαντικό επιμορφωτικό χαρακτήρα. Ιδιαίτερα το υλικό που συγκεντρώθηκε καθώς και το αρχείο των παιδαγωγικών ταινιών που έχει παραχθεί, φωτίζουν τις κοινωνικές/παιδαγωγικές διαστάσεις της εκπαίδευσης και αποτελούν σημαντική συμβολή στην ιστορία της εκπαίδευσης και της παιδαγωγικής επιστήμης.
Υλικό που παρήχθη ή αξιοποιήθηκε	**Πρόγραμμα:** https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:6f3d71dc-15e7-4e33-9213-f7a560d22107 **Video:** https://youtube.com/live/4h0FqRnogMw?feature=share **Πρακτικά 1:** https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-δευτέρα-11-12-μαΐου-2025/ **Πρακτικά 2:** https://doe.gr/πρακτικά-κυριακή-18-μαΐου-2025/ **Επιστολές / υλικό:** https://doe.gr/%ce%b5%cf%80%ce%b9%cf%83%cf%84%ce%bf%ce%bb%ce%ad%cf%82-%cf%85%ce%bb%ce%b9%ce%ba%cf%8c-2025/ **Παιδαγωγικές ταινίες:** http://doe.gr/%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B1%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B2%CE%AF%CE%BD%CF%84%CE%B5%CE%BF-2024/
Δυσκολίες που παρουσιάστηκαν	Οι βασικοί παράγοντες δυσκολίας είναι: α) Η με ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας απουσία διαλόγου με τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών. Το ΥΠΑΙΘΑ επιλέγει τη λογική της επιβολής και του αυταρχισμού. Οι προτάσεις και τα αιτήματα του εκπαιδευτικού κλάδου, η γνώμη και οι απόψεις των εκπαιδευτικών δεν συζητούνται, με επιλογή του Υπουργείου Παιδείας. β) Με ευθύνη της Πολιτείας και του Υπουργείου Παιδείας δεν αντιμετωπίζονται οι σύνθετες κοινωνικές, οικονομικές, ψυχικές και εκπαιδευτικές ανάγκες, στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. γ) Τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις συνθήκες έντονης διοικητικής πίεσης και του τεράστιου όγκου καθηκόντων υποβαθμίζουν τις δημοκρατικές λειτουργίες και απαξιώνουν τον ρόλο των εκπαιδευτικών και εντείνουν την επαγγελματική τους εξουθένωση.
Παράμετροι που διευκόλυναν την επίτευξη των στόχων	α) Η συνεργασία με τους φορείς των επιστημών της Αγωγής, η δική τους διάθεση να συνδράμουν τον συλλογικό φορέα των εκπαιδευτικών και η υψηλή ποιότητα των εισηγήσεων. β) Η διαρκής επικοινωνία με τους/τις πανεπιστημιακούς δασκάλους/ες και η άμεση στήριξή τους στις δράσεις των εκπαιδευτικών. γ) Η ανάδειξη της ιστορικής και κοινωνικής διάστασης των εκπαιδευτικών ζητημάτων, που διαμορφώνει προϋποθέσεις για αναστοχαστική δράση. δ) Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών στις δράσεις. ε) Η συμβολή των εκπαιδευτικών στον αγώνα για την υπεράσπιση της δημόσιας δωρεάν παιδείας.

Βαθμός επίτευξης των στόχων που είχαν τεθεί	**1** **Ελάχιστα**	**2** **Μερικώς**	**3** **Σε μεγάλο βαθμό**	**4** **Πλήρως**
Αποτελέσματα της Δράσης	α) Η εμπεριστατωμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών για το περιεχόμενο και τον ρόλο της ποικιλίας των προγραμμάτων που κινούνται γύρω και μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία. β) Η ανάδειξη της απουσίας τεκμηριωμένης αποτίμησης από το ΥΠΑΙΘΑ για τα υλοποιούμενα προγράμματα, καθώς και της έλλειψης στοιχείων και δεδομένων για αυτά. γ) Η ανάδειξη της σημασίας της δημοκρατικής λειτουργίας του σχολείου που στοχεύει στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής και σχολικής ηλικίας και στο μελλοντικό δημοκρατικό πολίτη. Ιδιαίτερα η επικέντρωση στο ότι πρέπει η συμμετοχή σε προγράμματα να μην αποτελεί επιβαλλόμενη υποχρέωση, αλλά συνειδητή αναγκαιότητα που αναδύεται από τις ανάγκες των ίδιων των παιδιών. δ) Η αναγκαιότητα ενίσχυσης του δημόσιου σχολείου και της μόρφωσης ως ενιαίο, καθολικό κοινωνικό αγαθό μέσω και συνεργατικών δημοκρατικών πρακτικών. ε) Το άνοιγμα της συζήτησης για τις αντιφάσεις ανάμεσα στις εκπαιδευτικές ανάγκες, και τους στόχων των προγραμμάτων. στ) Η αποτύπωση της απαίτησης να είναι όλα τα προγράμματα πλήρως αποσυσχετισμένα από κάθε λογική αξιολόγησης-κατηγοριοποίησης των εκπαιδευτικών, των μαθητών και των σχολείων.			
Αλλαγές σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό (εφόσον υπήρξαν)	Οι δράσεις υλοποιήθηκαν σύμφωνα με τον αρχικό προγραμματισμό, τόσο ως προς το περιεχόμενο, όσο και χρονολογικά.			